

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв

імені Валентини Волошиної

(назва інституту, факультету)

Кафедра початкової освіти

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-
педагогічної роботи

доц. Гусєв С.О.

2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПП 05 ПЕДАГОГІКА
ПП. 03.2 ДИДАКТИКА**

підготовки **бакалавра**

галузі знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальності **013 Початкова освіта**

Освітні програми

Початкова освіта. Дошкільна освіта

Початкова освіта. Логопедія

Початкова освіта. Мистецтво

факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв імені Валентини
Волошиної

Вінниця - 2021 рік

Робоча програма «Дидактика» для здобувачів СВО бакалавра (на основі повної загальної середньої освіти) за напрямом підготовки 013 Початкова освіта

Мова навчання - українська

«21» січня 2021 р. - 15 с.

Розробники: **Кіт Г.Г.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;
Трачук Н.М., асистент кафедри початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри початкової освіти.

Протокол від 21 січня 2021 р. № 8

Завідувач кафедри
початкової освіти

доц. Демченко О.П.

Розглянуто і схвалено навчально-методичною комісією факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв імені Валентини Волошиної.

Протокол від 27 січня 2021 р. № 6

Голова навчально-методичної комісії

доц. Пахальчук Н.О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни	
		Форма навчання:	
		денна	заочна
Кількість кредитів:	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова	
4		Рік підготовки:	
Розділів :	Спеціальність: 013 Початкова освіта Освітні програми: 1. Початкова освіта. Дошкільна освіта. 2. Початкова освіта. Логопедія 3. Початкова освіта. Мистецтво	1-й	
2		Семестр	
Загальна кількість годин:		2-й	
120		Лекції	
		24	8
		Практичні	
		34	10
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Ступінь вищої освіти: бакалавра на основі повної загальної середньої освіти	Лабораторні	
		6	2
		Самостійна робота	
		56	100
		У т.ч. індивідуальна робота	
		-	
Вид контролю: екзамен			

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної робіт становить:

для денної форми навчання: 53,3% і 46,7;
для заочної форми навчання: 16,7% і 83,3%.

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Дидактика» є сприяння освоєнню майбутніми вчителями теоретичних основ процесу навчання, підготовки їх до свідомого оволодіння професійними компетентностями, розвиток у майбутніх фахівців критичного педагогічного мислення, виховання професійно значущих якостей, розвиток майбутнього педагога як активної творчої особистості.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Дидактика» є:

- сформулювати уявлення про процес навчання як двосторонній процес (викладання і учіння);
- показати взаємозв'язок компонентів навчального процесу;
- розкрити закономірності, рушійні сили та функції навчання;
- охарактеризувати принципи навчання;
- розкрити зміст освіти як сукупність 4-х видів досвіду особистості;
- проаналізувати державний стандарт початкової загальної освіти;
- визначити методи, прийоми, засоби навчання молодших школярів;
- дати характеристику основним формам організації навчання учнів початкової школи;
- зорієнтувати в особливостях оцінювання навчальних досягнень учнів у контексті їх вікового та індивідуального розвитку.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 5. Здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій.

ЗК 6. Здатність до співпраці і взаємодії в команді.

ЗК 9. Здатність до ефективного етичного спілкування із суб'єктами взаємодії та в колективі (групі).

ЗК 12. Здатність до управління якістю роботи, що виконується.

2.3.2. Фахові компетентності.

ФК 1. Здатність до концептуального, панорамного, системного професійного мислення як основи інноваційної педагогічної діяльності.

ФК 2. Здатність здійснювати збір, обробку, аналіз і систематизацію науково-методичної інформації з напряму роботи; аналізувати педагогічні явища; осмислювати роль кожного елемента у структурі цілого та у взаємодії з іншими.

ФК 7. Здатність і готовність здійснювати цілеспрямовану послідовність дій щодо синтезу систем або окремих їх складових, розробку документації, яка необхідна для втілення та використання об'єктів і процесів, проектувати, конструювати і моделювати педагогічні ситуації.

ФК 14. Здатність здійснювати оцінювання результатів освітньої діяльності учнів з урахуванням певних критеріїв на засадах гуманістичного підходу.

2.4. Програмні результати навчання.

Знання:

ПРН 1. Демонструвати знання організації і керівництва різними видами діяльності дітей молодшого шкільного віку; організації форм роботи з батьками; організації, координації роботи вчителів початкової школи; організації методичної роботи у початковій школі.

Уміння:

ПРН 5. Генерувати оригінальні, якісно нові педагогічні ідеї, які можуть бути однозначно та аргументовано сприйнятими як в знайомих, так і в незнайомих ситуаціях.

Комунікація:

ПРН 15. Встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт, індивідуально зорієнтовану взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу, що забезпечує творчий характер навчання здобувачів освіти.

Автономія і відповідальність:

ПРН 19. Співвідносити рівень особистісного і професійного розвитку з сучасними потребами ринку праці та моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення.

2.5. Передумови для вивчення навчальної дисципліни Навчальна дисципліна «Дидактика» є компонентом циклу професійної підготовки та, з одного боку, базується на компетентностях, сформованих у здобувачів вищої освіти у процесі вивчення навчальних дисциплін «Вступ до спеціальності», «Психологія загальна та вікова», «Психологія дитяча», а з іншого – є базою для засвоєння дисциплін «Основи наукових досліджень», «Педагогічна майстерність», «Історія педагогіки», «Організація і управління в початковій школі».

2.6. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

1. Демонструвати знання організації і керівництва навчальної діяльності дітей молодшого шкільного віку (знання)

- навчання як вид пізнавальної діяльності, його ознаки, закономірності, функції;
- основні етапи оволодіння знаннями;
- мотиви учіння молодших школярів;
- принципи навчання;
- зміст освіти у початковій школі;
- державні документи, які визначають зміст освіти;
- методи навчання, їхні функції, класифікації;
- форми організації навчання;
- контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи;

2. Генерувати оригінальні педагогічні ідеї (уміння)

- використовувати методи дидактичних досліджень;
- організовувати навчально-пізнавальну діяльність учнів початкової школи;
- складати розклад для початкових класів загальноосвітньої та малокомплектної школи;
- аналізувати зміст навчальних програм початкової школи, використовувати його для тематичного та календарного планування навчального матеріалу;
- давати характеристику підручників початкової школи, обирати з наявних оптимальний для вивчення того чи іншого предмета;
- підбирати найбільш раціональне поєднання методів і прийомів навчання для певної теми;
- обирати педагогічно доцільний тип уроку та його структуру;
- інтегрувати знання наукової та народної педагогіки;

3. Встановлювати комунікативний контакт (комунікація)

- вбудовувати діалогічні взаємини з учнем у навчальному процесі;
- виявляти пізнавальні та творчі інтереси молодших школярів, дбати про їх розвиток;
- надавати кваліфіковану допомогу дитині у навчанні та саморозвитку;
- координувати зусилля школи та сім'ї, спрямовувати на підвищення ефективності навчально-пізнавальної діяльності учнів;

4. Співвідносити рівень особистісного і професійного розвитку з сучасними потребами ринку праці (автономія і відповідальність)

- виявляти причини неуспішності молодших школярів;
- робити огляд педагогічної преси, рецензувати статті з метою виділення актуальних проблем дидактики початкової школи;
- знаходити рішення у складних і непередбачуваних умовах;
- моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи процесу навчання

Тема 1. Предмет і завдання дидактики.

Поняття про дидактику. Виникнення і розвиток дидактики як теоретичного компонента педагогіки, що вивчає проблеми навчання та освіти. Предмет дидактики (теорія і практика навчання). Зміст сучасної дидактики, її завдання. Джерела розвитку дидактики.

Основні дидактичні категорії: процес навчання, принципи навчання, зміст освіти, методи навчання, організаційні форми навчання. Види дидактики (загальна, дошкільна, дидактика початкового навчання, професійна, вищої школи, трудового навчання, онтодидактика). Методи дидактичних досліджень.

Зв'язок дидактики з іншими науками. Загальна теорія навчання і методики викладання окремих предметів з основ наук. Українська народна дидактика: її мета, завдання і зміст. Особливості розвитку теорії навчання у провідних зарубіжних країнах.

Актуальні проблеми дидактики в умовах оновлення системи освіти в Україні, впровадження концепції НУШ.

Тема 2. Поняття і сутність процесу навчання.

Навчання як вид пізнавальної діяльності учнів. Теорія пізнання – методологічна основа процесу навчання. Співвідношення процесів наукового пізнання і навчання. Суттєві ознаки процесу навчання.

Народно-педагогічні уявлення про учнів і навчання. Історичні типи навчання. Структурні компоненти процесу навчання: мета, зміст, принципи, методи, форми організації, результат. Структура навчальної діяльності. Компоненти навчальної діяльності.

Навчання як двосторонній процес спільної діяльності вчителя і учнів початкових класів. Викладання як діяльність учителя. Учіння як пізнавальна діяльність учня, спрямована на розв'язання навчально-виховних завдань. Засвоєння навчального матеріалу як складний процес пізнання. Зворотні зв'язки у процесі навчання.

Основні закономірності навчання. Суперечності як рушійні сили процесу навчання. Види суперечностей. Головна суперечність процесу навчання. Основні функції навчання (освітня, виховна, розвивальна), їх характеристика та взаємозв'язок.

Основні етапи оволодіння знаннями: постановка пізнавального завдання; сприймання; усвідомлення; осмислення; запам'ятовування; закріплення; узагальнення і систематизація; застосування на практиці; перевірка, аналіз, самоаналіз досягнень учнів. Фактори, що сприяють ефективності основних етапів оволодіння знаннями. Мотивація

учіння молодших школярів. Мотив і стимул навчання. Види мотивів, їх вивчення, формування та розвиток. Пізнавальний інтерес як провідний мотив учіння молодших школярів, шляхи його формування. Види інтересів, розвиток пізнавальних та творчих інтересів, пізнавальної активності та самостійності учнів початкових класів.

Тема 3. Принципи навчання

Загальне поняття про принципи навчання як категорію дидактики, як відображення цілей, завдань освіти та закономірностей навчальної діяльності учнів. Регулятивна роль принципів навчання в організації діяльності вчителя та учнів. Принципи навчання – вихідні положення, ідеї, вимоги, що визначають характер пізнавальної діяльності учнів і технології діяльності вчителя. Правила навчання, їх зв'язок із принципами навчання.

Різні підходи до класифікації принципів навчання (Я.А.Коменський, А.Дістервег, К.Д.Ушинський, М.О.Данилов, Б.П.Єсіпов, С.П.Баранов, М.В.Савін, Ю.К.Бабанський, М.Д.Ярмаченко, А.М.Алексюк, В.І.Бондар, О.Я Савченко та ін.). Система принципів навчання у різних авторів. Класичні принципи навчання.

Традиційні принципи навчання: виховного характеру навчання, науковості, систематичності і послідовності, наочності, доступності, міцності знань, умінь і навичок, свідомості та активності учнів у процесі навчання, диференціації та індивідуалізації навчання. Нові принципи навчання: розвивального характеру навчання, емоційності, навчання на високому рівні труднощів тощо. Дидактична характеристика принципів навчання та шляхи їх реалізації. Взаємозв'язок між принципами навчання.

Народна мудрість про принципи навчання. Народні-педагогічні принципи навчання (М.Г.Стельмахович).

Тема 4. Зміст освіти у початковій школі

Загальне поняття про зміст освіти як дидактичну категорію. Зміст освіти в українській народній дидактиці. Теорії формальної і матеріальної освіти. Фактори, що впливають на зміст освіти. Наукові основи змісту освіти в цивілізованому суспільстві. Соціальний досвід - джерело змісту освіти, його компоненти: 1) знання про природу, суспільство, мислення, техніку й способи діяльності; 2) досвід здійснення відомих способів діяльності; 3) досвід творчої, пошукової діяльності особистості, яка засвоює цей досвід; 4) досвід ставлення до світу, один до одного.

Види освіти за змістом (характер освіти): загальна, політехнічна, професійна; їх взаємозв'язок і взаємозалежність. Ступені (початкова, середня, вища) та спеціалізація (педагогічна, медична, сільськогосподарська) освіти. Рівні загальної освіти: початкова, базова, повна. Основні шляхи одержання загальної середньої освіти. Елементи освіти: знання, уміння, навички.

Державний стандарт початкової освіти. Документи, в яких відображається зміст освіти в школі: навчальні плани, навчальні програми, підручники.

Навчальний план: загальна характеристика та функції. Науково-педагогічні основи та принципи побудови сучасних навчальних планів, вимоги до них. Види навчальних планів. Освітні галузі знань. Критерії відбору змісту основ наук. Поняття навчального предмета, його місце в системі наук. Освітні, виховні і розвивальні функції навчального предмета. Загальна характеристика навчальних предметів початкової школи. Розклад уроків у початковій школі, основи його побудови.

Навчальна програма, принципи її побудови. Вимоги до навчальної програми. Поняття підручника, його значення у навчанні. Функції підручника. Структура підручника. Роль підручників в організації самостійної роботи учнів початкових класів. Види роботи з підручником. Вимоги до сучасного підручника. Характеристика підручників для початкової школи. Навчальний посібник: зміст поняття. Види навчальних посібників. Навчальні комплекти з предметів шкільного курсу. Народні-педагогічні уявлення про книгу як джерело знань.

Розділ 2. Організація навчального процесу в сучасній початковій школі

Тема 5. Методи навчання

Загальне поняття про метод навчання в педагогіці. Метод навчання як дидактична категорія. Визначення методу навчання. Реалізація в методі освітньої, виховної і розвивальної функції навчання. Вимоги до методів навчання у сучасній школі. Основні функції методів навчання: освітня, виховна, розвивальна, мотиваційна, організаційна.

Методи, прийоми, засоби навчання. Прийом як складова частина методу і як самостійна дидактична категорія.

Багатоманітність методів навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання; групи методів за різними класифікаціями: за джерелом передачі і характером сприймання інформації; за основною дидактичною метою та дидактичними завданнями, які розв'язуються на конкретному етапі навчання; за особливостями діяльності вчителя та учнів; за характером пізнавальної діяльності учнів; за внутрішньою логікою засвоєння знань учнями та ін. Цілісний підхід до класифікації методів навчання.

Методи навчання за джерелом передачі і характером сприймання інформації (за джерелом знань): словесні, наочні, практичні. Словесні методи навчання: розповідь, бесіда, інструктаж, робота з книгою. Наочні методи навчання: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження, досліди. Практичні методи навчання: вправи, лабораторні, практичні роботи, дидактичні ігри. Самостійна робота як метод навчання, її види. Структура самостійної роботи, умови ефективності її використання. Методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності. Методи контролю і самоконтролю.

Методи навчання за характером пізнавальної діяльності: догматичні, репродуктивні, пояснювально-ілюстративні, частково-пошукові, проблемні, дослідницькі. Проблемне та програмоване навчання у початкових класах. Роль сучасних інформаційних засобів у вдосконаленні методів навчання. Педагогіка співробітництва як поштовх до подальшої розробки методів навчання. Методи навчання у досвіді вчителів-новаторів (С.М.Лисенкової, Ш.О.Амонашвілі, В.Ф.Шаталова, М.М.Палтишева, Є.М.Ільїна та ін.).

Оптимальний вибір методів навчання. Методи навчання у народній педагогіці.

Тема 6. Форми організації навчання

Поняття про форми організації навчального процесу. Історія розвитку форм організації навчання. Виникнення і розвиток класно-урочної системи навчання, зокрема в Україні. Характеристика класно-урочної системи навчання, її позитивні сторони і недоліки. Істотні ознаки форм навчання. Основні форми організації навчального процесу. Ознаки уроку, його переваги і недоліки. Функції уроку. Мета уроку, її характеристика. Педагогічні вимоги до уроку. Вимоги до сучасного уроку. Схема аналізу уроку.

Педагогічні основи побудови навчального процесу на уроці: постановка мети і завдань; обладнання уроку; дотримання реалізації функцій уроку; опора на особистий досвід учнів; виховання і розвиток позитивної мотивації учіння; організація різних видів діяльності на уроці; контроль за ходом і результатами навчальної роботи кожного учня.

Основні підходи до класифікації типів уроків. Традиційна типологія уроків. Місце комбінованого уроку в системі початкового навчання. Структура уроку, її елементи. Гнучкість і рухливість структури уроків у початкових класах. Особливості побудови та організації різних типів уроків у початкових класах.

Психолого-педагогічні особливості побудови традиційних уроків у початковій школі. Нестандартні уроки. Нетрадиційні форми уроків із використанням елементів народознавства. Інтегровані уроки. Особливості уроків з учнями шестирічного віку. Специфіка уроків у малокомплектній школі та окремих класах-комплектах. Особливості уроків трудового навчання (в майстернях і пришкільних ділянках) та позакласного читання. Організація індивідуального навчання учнів. Індивідуальні, групові та колективні форми навчальної роботи учнів на уроці.

Підготовка вчителя до уроку. Основні етапи підготовки вчителя до уроку. Особливості підготовки вчителя до уроків в сільській малокомплектній школі. Тематичне і поурочне планування навчального матеріалу. Поурочний план, вдосконалення його структури, методичне забезпечення кожного етапу уроку.

Проведення уроку як реалізація поурочного плану та імпровізація вчителя, спрямована на забезпечення адекватного реагування на незаплановані ситуації. Шляхи підвищення ефективності уроку. Навчальна екскурсія як форма організації навчання. Види екскурсій. Методика підготовки і проведення екскурсій. Самостійна робота як форма навчально-пізнавальної діяльності. Своєрідність самостійної роботи учнів початкових класів, її особливість у школах-інтернатах, школах і групах продовженого дня, у сільській малокомплектній школі. Значення домашньої роботи у навчальному процесі, її зміст. Домашні завдання, їх дозування, види та специфіка у початковій школі. Педагогічні вимоги до організації та проведення домашньої навчальної роботи. Особливості виконання домашніх завдань у школах-інтернатах. Самопідготовка в режимі роботи групи продовженого дня. Попередження перевантаження учнів домашніми завданнями. Факультативні заняття. Індивідуальні та групові заняття, методика їх організації та проведення. Організація навчально-пізнавальної роботи з учнями в позаурочний час. Предметні гуртки. Народно-педагогічні форми організації навчання.

Тема 7. Контроль та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів

Перевірка знань, умінь і навичок як провідна функція управління діяльністю учнів. Освітнє, виховне і розвивальне значення перевірки та оцінки навчальних досягнень молодших школярів. В.О.Сухомлинський, Ш.О.Амонашвілі та інші педагоги сучасності про функції перевірки й оцінки знань, умінь і навичок.

Суть і види контролю. Функції контролю. Педагогічні вимоги до перевірки та оцінки навчальних досягнень учнів. Форми і методи перевірки. Психолого-педагогічні особливості перевірки та оцінки знань, умінь і навичок учнів початкових класів. Своєрідність організації перевірки навчальних досягнень учнів шестирічного віку, учнів малокомплектних шкіл та класів-комплектів, учнів допоміжних шкіл-інтернатів.

Оцінка успішності учнів, її призначення. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Рівні навчальних досягнень. Норми оцінок. Форми і прийоми оцінювання навчальної діяльності учнів шести-семирічного віку. Оцінка – бал. Характеристика 12-бальної системи оцінювання навчальних досягнень учнів. Організація і методика перевірки та обліку навчальних досягнень учнів.

Оцінні судження як важливий важіль управління розвитком свідомості, характеру, волі та навчальних здібностей учнів початкових класів. Роль оцінних суджень учителя. Шляхи подолання формалізму в оцінці результатів праці учнів. Урахування індивідуальних особливостей учнів у процесі перевірки їхніх навчальних досягнень. Індивідуальний підхід до оцінки успішності учнів. Технічні засоби навчання і програмований контроль в оцінці знань, умінь і навичок молодших школярів.

Народна педагогіка про оцінку та оцінювання учнів.

Тема 8. Актуальні проблеми дидактики початкової школи

Навчання як джерело розвитку школяра. Л.С.Виготський про зони розвитку дитини – зону актуального розвитку та зону найближчого розвитку. Взаємозв'язок навчання і розумового розвитку особистості. Розвивальне навчання, його основні ознаки. Аналіз основних концепцій розвивального навчання. Компоненти розвивального навчання, їх характеристика. Передовий педагогічний досвід у початковій освіті.

Розвиток творчих здібностей. Використання спеціальних завдань і вправ. Гуманізація навчального процесу у початковій школі. Компетентнісний підхід в освіті. Формування ключових компетентностей у молодших школярів. Уміння вчитися як володіння провідними загальнонавчальними вміннями і навичками.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1 Теоретичні основи процесу навчання												
<i>Тема 1.</i> Предмет і завдання дидактики.	12	2	4			6	10		2			8
<i>Тема 2.</i> Поняття і сутність процесу навчання.	24	6	8			10	18	2				16
<i>Тема 3.</i> Принципи навчання	10	2	2			6	12		2			10
<i>Тема 4.</i> Зміст освіти у початковій школі	18	4	4	2		8	18	2	2	2		12
Разом за розділом 1	64	14	18	2		30	58	4	6	2		46
Розділ 2. Організація процесу навчання в сучасній початковій школі												
<i>Тема 5.</i> Методи навчання	12	4	2			6	14	2				12
<i>Тема 6.</i> Форми організації навчання	26	4	10	2		10	22	2	2			18
<i>Тема 7.</i> Контроль та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів	12	2	4			6	12		2			10
<i>Тема 8.</i> Актуальні проблеми дидактики початкової школи	6			2		4	14					14
Разом за розділом 2	56	10	16	4		26	62	4	4			54
Усього годин	120	24	34	6		56	120	8	10	2		100

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Форма навчання	
		денна	заочна
1.	Дидактика як наука	2	
2.	Українська народна дидактика	2	
3.	Суть процесу навчання	2	2
4.	Типи та функції навчання	2	
5.	Структура процесу навчання	2	
6.	Мотиви учіння молодших школярів	2	
7.	Принципи навчання	2	2
№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Форма навчання	

		денна	заочна
8.	Зміст освіти	2	2
9.	Державні стандарти освіти	2	
10.	Методи і засоби навчання	2	
11.	Форми навчання	2	2
12.	Урок – основна форма навчання учнів початкової школи	2	
13.	Нетрадиційні уроки в початковій школі	2	
14.	Позаурочні форми організації навчання молодших школярів	2	
15.	Навчальний процес у неповнокомплектній школі, в групах продовженого дня (ГПД)	2	
16.	Перевірка та оцінювання навчальних досягнень учнів	2	2
17.	Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів у школі I ступеня	2	
Усього:		34	10

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Форма навчання	
		денна	заочна
1.	Реалізація змісту освіти у школі I ступеня	2	2
2.	Реалізація форм навчання у школі I ступеня	2	
3.	Актуальні проблеми дидактики сучасної початкової школи (аукціон педагогічних ідей)	2	
Усього:		6	2

7. Теми індивідуальних занять – непередбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Форма навчання	
		денна	заочна
1.	Опрацювання лекційного матеріалу навчальної дисципліни, виконання практичних завдань до аудиторних занять	40	66
2.	Українська народна дидактика	12	10
3.	Індивідуальна робота (ІНДЗ)	20	14
4.	Індивідуальна робота (презентація книги педагога-новатора).	14	10
Усього:		86	100

9. Індивідуальні науково-дослідні завдання

1. Виконати ІНДЗ (теми за вибором):

1. Підготовка вчителя початкових класів до реалізації нового державного стандарту початкової освіти.
2. Освітнє середовище як ресурсний центр розвитку особистості учня.
3. Етнодидактика як складова теорії початкового навчання.
4. Дидактичні можливості народної педагогіки в розвитку особистості молодшого школяра.
5. Використання народної дидактики у навчальному процесі початкової школи (на уроках читання, рідної мови, математики, природознавства, музики, фізкультури, трудового навчання, художньої праці, образотворчого мистецтва тощо – на вибір).
6. Формування у молодших школярів позитивного ставлення до навчання.
7. Засоби стимулювання навчальної активності молодших школярів.
8. Формування у молодших школярів уміння вчитися.
9. Забезпечення емоційності процесу навчання у початковій школі.
10. Гуманізація навчального спілкування у початковій школі.
11. Шляхи покращення оцінювання навчальних досягнень учнів у початковій школі.
12. Проблеми контролю за якістю навчальних досягнень молодших школярів.
13. Передовий досвід роботи кращих учителів початкових класів з проблеми оцінювання знань, умінь і навичок учнів.
14. Інтерактивні форми оцінювання навчальних досягнень молодших школярів.
15. Система громадського контролю за якістю знань учнів.
16. Шляхи вдосконалення оціночної діяльності вчителя початкової школи (методичні поради вчителю).
17. Стимулювання навчальних досягнень молодших школярів.
18. Шляхи індивідуалізації навчання у початковій школі (на уроках математики, рідної мови, природознавства, художньої праці, музики, фізичної культури, валеології тощо).
19. Вимоги до підручника початкової школи.
20. Формування дослідницьких умінь у молодших школярів.
21. Дослідництво як засіб формування пізнавальних інтересів молодших школярів.
22. Формування у молодших школярів позитивної мотивації до пошуково-дослідницької діяльності.
23. Використання проектного методу (методу проектів) у пошуково-дослідницькій діяльності молодших школярів.
24. Формування дослідницької компетентності вчителя початкової школи.
25. Компетентнісний підхід у навчально-виховному процесі початкової школи.
26. Компетентнісний підхід у підготовці вчителя початкових класів.
27. Формування позитивного ставлення до навчання у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського.
28. В.О.Сухомлинський про оцінку і оцінювання знань учнів.
29. Гуманізація оцінювання молодших школярів у спадщині В.О.Сухомлинського.
30. В.О.Сухомлинський і народна педагогіка.
31. Ш.О.Амонашвілі – видатний педагог-гуманіст сучасності.
32. Гуманістична педагогіка Ш.О.Амонашвілі.
33. Проблеми оцінки та оцінювання знань учнів в теорії та практиці Ш.О.Амонашвілі.
34. Взаємозв'язок навчання і виховання учнів у школі Ш.О.Амонашвілі.
35. Створення ситуації успіху у навчанні 6-річних першокласників Ш.О.Амонашвілі.
36. Впровадження ідей Ш.О.Амонашвілі у практику сучасної початкової школи.
37. Ш.О.Амонашвілі про роботу з батьками учнів.
38. Дидактика початкового навчання у спадщині К.Д.Ушинського.
39. Комп'ютерні програми у навчанні молодших школярів
40. Роль наукової продукції в дослідницькій роботі

41. Типологія наукової інформації та основні види видань
42. Методика роботи з науковою літературою.
43. Характеристика основних видів наукової продукції (монографії, посібники, статті тощо).
44. Пошуково-дослідницька діяльність майбутнього вчителя початкових класів (на заняттях з педагогічних дисциплін, в позааудиторний час).
45. Науково-дослідна робота – складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи

2. Презентація книги педагога-новатора (за вибором студента).

1. Амонашвили Ш.А. Воспитательная и образовательная функции оценки учения школьников. – М.: Педагогика, 1984. – С.6-67.
2. Амонашвили Ш.А. В школу – с шести лет. – М.: Педагогика, 1986. – 176 с.
3. Амонашвили Ш.А. Единство цели: Пособие для учителя. - М.: Просвещение, 1987. - 208 с.
4. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети!: Пособ. для учит. /Пред. А.В.Петровского. - М.: Просвещение, 1983.-203 с.
5. Амонашвили Ш.А. Как живете, дети?: Пособие для учителя. - М.: Просвещение, 1986. - 176 с.
6. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. - Мн.: Университетское, 1990.- 560 с.
7. Амонашвили Ш.А. Размышления о гуманной педагогике. - М.: Издательский Дом Шалвы Амонашвили, 1995. - 496 с.
8. Бардин Н.В. Как научить детей учиться. – М.: Просвещение, 1987. – С. 97-124.
9. Ильин Е.Н. Рождение урока. - М.: Педагогика, 1986. – 176 с.
10. Ильин Е.Н. Герой нашего урока. - М.: Педагогика, 1991. - 228 с.
11. Лысенкова С.Н. Когда легко учиться: Из опыта работы учителя начальных классов школы №587 г. Москвы /Предисл. И.Д.Зверева. - М.: Педагогика, 1981. - 144 с.
12. Лысенкова С.Н. Методом опережающего обучения: Кн. для учителя: Из опыта работы. - М.: Просвещение, 1988. - 192 с.
13. Логачевська С.П. Дійти до кожного учня /За ред. О.Я.Савченко. - К.: Рад. школа, 1990. - 160 с.
14. Логачевська С.П. Диференціація у звичайному класі: Посібник для вчителів, методистів, студентів /За заг. ред. акад. АПН України О.Я.Савченко. - Донецьк: Центр підготовки абітурієнтів, 1998. - 228 с.
15. Никитин Б.П., Никитина Л.А. Мы, наши дети и внуки. - М.: Молод. гвардия, 1979. - 206 с.
16. Нікітін Б.П. Сходинки творчості або розвиваючі ігри. - К.: Радянська школа, 1991. - 160 с.
17. Педагогический поиск / Сост. И.Н.Баженова. - 3-е изд., с испр. и доп. - М.: Педагогика, 1989. - 560 с.
18. Палтышев Н.Н. Педагогическая гармония: Учебно-методическое пособие. - К.: Магистр - S, 1996. - 104 с.
19. Рябцева С.Л. Диалог за партой: Кн. для учителя. - М.: Просвещение, 1989. - 94 с.
20. Шаталов В.Ф. Куда и как исчезли тройки: Из опыта работы школ г. Донецка /Предисл. В.В.Давидова. - М.: Педагогика, 1979. - 136 с.
21. Шаталов В.Ф. Педагогическая проза: Из опыта работы школ г.Донецка. М.: Педагогика, 1980. - 96 с.

10. Методи навчання та технології навчання

Лекції; бесіди; самостійна робота; індивідуальні та групові консультації; дослідницькі завдання; моделювання етапів наукового пошуку; робота із шкільною документацією; аналіз учнівських робіт, ділова гра.

11. Критерії та методи оцінювання

Поточне усне та письмове оцінювання, перевірка якості виконання практичних та лабораторних занять, виконання самостійної роботи, створення папки з конспектами уроків.

Оцінку «відмінно» отримує здобувач, який вільно володіє категоріальним апаратом дисципліни, має ґрунтовні знання теоретичного матеріалу та демонструє високий рівень методичної грамотності при виконанні завдань практичного спрямування.

Оцінку «дуже добре» отримує студент, який демонструє вільне володіння навчальним матеріалом з дисципліни. У відповідях на запитання студент може допускати несуттєві помилки за умови своєї загальної наукової грамотності. Відповіді повні, логічно структуровані. Студент володіє добре сформованими методичними вміннями і навичками.

На оцінку «добре» студент демонструє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом курсу, уміє викласти його у взаємозв'язку з практичними вміннями і навичками, добре володіє методичними знаннями. У відповідях можуть траплятися окремі помилки, які суттєво не впливають на загальний рівень підготовки з даної дисципліни.

Оцінка «задовільно» ставиться студенту, який демонструє посереднє, фрагментарне володіння теоретичним матеріалом курсу, неточне трактування основних термінів і понять дисципліни. Рівень сформованості практичних вмінь недостатній.

Оцінка «достатньо» ставиться студенту, який демонструє володіння навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий. Відповіді неповні, поверхові.

Оцінку «незадовільно» отримує студент, який не засвоїв більшої частини матеріалу, у відповідях допускає суттєві помилки. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів.

Оцінку «неприйнятно» виставляється студенту, який володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Форма роботи	Поточне тестування та самостійна робота									Екзамен	Сума
	Розділ 1				Розділ 2						
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	ІНДЗ		
Аудиторна	5	4	4	6	6	5	4	3	10	20	100
Самостійна	4	4	5	3	4	4	4	5			
Сума	9	8	9	9	10	9	8	8			

Шкала оцінювання за розширеною шкалою та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
90-100	A	відмінно
80-89	B	дуже добре
75-79	C	добре
60-74	D	задовільно
50-59	E	достатньо
35-49	FX	незадовільно
1-34	F	неприйнятно

10. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є перевірка підготовки до занять та виконання практичних завдань: спостереження, усне (індивідуальне і фронтальне) та письмове опитування, контрольні та самостійні роботи, моніторинг зошитів підготовки до практичних та лабораторних занять, папок самопідготовки, фрагментів уроків та позаурочних занять.

11. Форми поточного і підсумкового контролю.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

12. Рекомендовані джерела інформації.

Державні документи

1. Закон України «Про освіту»;
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту»;

3. Державний стандарт початкової освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novuj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи.
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р;
6. Концепція розвитку педагогічної освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 року № 776;
7. Навчальні програми для 1-4 класів. Програми Нової української школи
8. Методичні рекомендації про викладання окремих навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти;
9. Критерії та рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів закладів загальної середньої освіти;
10. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», 2021.

Основна література:

1. Бондар В. І. Дидактика: Підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – К.: Либідь, 2005. – 262 с.
2. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник. - К.: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів / О.С. Березюк, О.М. Власенко. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 212 с.
4. Максименко В. П. Дидактика: курс лекцій: Навч. посіб. / В. П. Максименко – Хмельницький: ХмЦНП, 2013. – 222 с.
5. Малафійк І.В. Дидактика: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2009. – 406 с.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. - 5-е вид., доповнене і перероблене. - К., 2009. – 656 с.
7. Педагогіка: Навч. посібник /В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. - 4-е вид., випр. і доп. - Вінниця: ДП "Державна картографічна фабрика", 2007. – 400 с.
8. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студ-тів пед. факультетів. - К.: Абрис, 1997. – 416 с.
9. Українська народна дидактика // Кіт Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна педагогіка. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: ПП “Едельвейс і К”, 2008. – С. 48-91.
10. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти.- К.: Академія, 2000. – 544 с.
11. Ягупов В.В. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2008. – 560 с.

Додаткова література:

1. Амонашвили Ш.А. Как живете, дети?: Пособие для учителя. - М.: Просвещение, 1986. – 176 с.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. - Видання перше. - К.: Українська Видавнича Спілка, 1997. – 441 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посіб. - К.: Академвидав, 2007.
4. Гуржій А.М., Жук Ю.О., Волинський В.П. Засоби навчання. – К., 1997.
5. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. – М.: Педагогика, 1996. – 239 с.
6. Кодлюк Я.П. Підручник для початкової школи: теорія і практика. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 288 с.
7. Логачевська С.П. Диференціація у звичайному класі: Посібник для вчителів,

- методистів, студентів /За заг. редакцією академіка АПН України О.Я.Савченко. - Донецьк: Центр підготовки абітурієнтів, 1998. – 228 с.
8. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навч. посібник / ХДПУ ім. Г.С.Сковороди. – 2-е вид., випр. і доп. – Харків: “ОВС”, 2002. – 400 с.
  9. Онищук В.О. Функції і структура методів навчання. – К., 1997.
  10. Савченко О.Я. Сучасний урок у початкових класах: Посібник для вчителя. - К.: Магістр - S, 1997. – 256 с.
  11. Форми навчання в школі: Книга для вчителя /За ред. Ю.І.Мальованого. - К.: Освіта, 1992. - 160 с.
  12. Чайка В. Основи дидактики. Тексти лекцій і завдання для самоконтролю. Навч. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль: Астон, 2002. - 244 с.

15. Інформаційні ресурси

Інтернет-сайти

1. <http://www.mon.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства освіти та науки України.
2. <http://naps.gov.ua/> - Національна академія педагогічних наук України
3. <https://imzo.gov.ua/> - Інститут модернізації змісту освіти
4. <http://undip.org.ua/> - Інститут педагогіки НАПУ
5. <http://testportal.ucoz.com/> - Шкільний портал
6. http://www.ednu.kiev.ua/index_u.htm - освітянська мережа України
7. <http://ostriv.in.ua/> - Шкільний Інтернет-портал "Острів Знань"
8. www.interklasa.pl/ukraina - Освітній портал український сервіс
9. <http://umo.edu.ua/> - університет менеджменту освіти
10. <http://www.nbu.gov.ua/> - Національна бібліотека імені В.І. Вернадського
11. <http://persha.kr.ua/1-veresnya/> — Газета «Перше вересня» — Об'єднання педагогічних видань
12. <http://www.osvita.org> - Освітньо-консультативний центр "Освіта"